

Uşak Üniversitesi Eğitim Araştırmaları Dergisi
Usak University Journal of Educational Research
<https://dergipark.org.tr/tr/pub/usakead>
e-ISSN: 2149-9985

Araştırma Makalesi

Eğitimin Temelleri Açısından Lisansüstü Tezler: Eğitimin Felsefi, Sosyal ve Tarihi Temelleri Bilim Dalına Yönelik Bir Değerlendirme

Hamza YAKAR^{1*}

¹Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, Kırşehir, Türkiye, hmzyakar@gmail.com, ORCID ID: 0000-0002-9334-3525

Makale Geçmişi

Alındı : 03.07.2025
Düzeltildi : 08.08.2025
Kabul Edildi: 09.08.2025

Anahtar Kelimeler

Eğitimin Temelleri
Lisansüstü Tez
Öğretmen Yetiştirme
Lisans Programı
İçerik Analizi

Öz

Eğitimin Felsefi, Sosyal ve Tarihi Temelleri (EFSTT) Anabilim Dalı, Türkiye’de eğitim bilimlerinin bir akademik disiplin olarak gelişiminde önemli bir yere sahiptir. EFSTT kapsamındaki zorunlu ve seçmeli dersler, öğretmen yetiştirme lisans programlarında önemli bir yer tutmakta ve öğretmen adaylarının eğitim olgusuna yönelik çok boyutlu bakış açısı geliştirmelerine katkı sunmaktadır. Bu araştırma, Türkiye’de EFSTT Bilim Dalı kapsamında hazırlanan lisansüstü tezleri, eğitimin temelleri bağlamında incelemek ve bu tezleri öğretmen yetiştirme lisans programı ders içerikleriyle ilişkilendirmek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırma, nitel araştırma desenlerinden doküman incelemesi yöntemine dayanmaktadır. Çalışmanın veri kaynakları EFSTT Bilim Dalı’nda hazırlanmış lisansüstü tezler ve öğretmen yetiştirme lisans programıdır. Araştırmada, EFSTT Bilim Dalı’nda yapılan lisansüstü tezlerin eğitimin temelleri bağlamındaki eğilimleri ile öğretmen yetiştirme lisans programı ders içerikleri arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla MAXQDA 2020 programı kullanılarak sistematik bir kodlama süreci yürütülmüştür. Araştırma sonuçlarına göre, EFSTT Bilim Dalı’nda yapılan lisansüstü tezler ile öğretmen yetiştirme lisans programı ders içeriklerinin eğitimin temelleri açısından benzer temaları içerdiği görülmekle birlikte, bu örtüşmenin sınırlı düzeyde olduğu tespit edilmiştir.

Postgraduate Theses in terms of Foundations of Education: An Evaluation of Philosophical, Social and Historical Foundations of Education

Article History

Received : 03.07.2025
Revised : 08.08.2025
Accepted : 09.08.2025

Keywords

Foundations of
Education
Graduate Thesis
Teacher Training
Undergraduate
Program
Content Analysis

Abstract

The Department of Philosophical, Social, and Historical Foundations of Education (pronounced EFSTT) holds a significant position in the development of educational sciences as an academic discipline in Türkiye. The compulsory and elective courses offered within EFSTT occupy an important place in teacher education undergraduate programs, contributing to the development of prospective teachers’ multidimensional perspectives on education. This study aims to examine graduate theses prepared within the EFSTT discipline in Türkiye in the context of the foundations of education and to relate them to the course contents of teacher education undergraduate programs. The study is based on the qualitative research design of document analysis. The data sources of the study are postgraduate theses prepared in the Department of EFSTT and teacher training undergraduate programme. In order to identify the relationship between the thematic tendencies of the graduate theses in the EFSTT discipline and the course contents of the teacher education undergraduate programs, a systematic coding process was conducted using the MAXQDA 2020 software. The research findings reveal that although the graduate theses in the EFSTT discipline and the course contents of the teacher education undergraduate programs share similar themes concerning the foundations of education, this overlap remains limited.

Giriş

Türkiye’de eğitim bilimleri, yükseköğretim sistemi içerisinde öğretmen yetiştirme, eğitim politikaları geliştirme ve eğitimle ilgili disiplinler arası araştırmalar yürütme işlevleriyle stratejik bir öneme sahiptir. Eğitim fakülteleri bünyesinde yer alan eğitim bilimleri bölümü, öğretmen adaylarının mesleki ve pedagojik yeterliliklerini geliştirmeyi amaçlayan kuramsal ve uygulamalı dersleriyle, öğretmen yetiştirme sürecinin temelini oluşturmaktadır. Ayrıca eğitim bilimleri; eğitim yönetimi, eğitim programları ve öğretim, ölçme ve değerlendirme gibi alt alanlarıyla hem eğitim sistemine nitelikli insan kaynağı kazandırmakta hem de eğitimin gelişimine yönelik bilimsel araştırmalarla politika yapıcılar ve uygulayıcılar için yol gösterici veriler sunmaktadır. Bu yönüyle eğitim bilimleri, Türkiye’nin eğitimde nitelik artırma çabalarının merkezinde yer alan önemli bir akademik disiplindir.

Eğitimin Felsefi, Sosyal ve Tarihî Temelleri (EFSTT) Anabilim Dalı, Türkiye’de eğitim bilimlerinin bir disiplin olarak gelişiminde önemli bir yere sahiptir. Bu alanın kurumsal temelleri, Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi bünyesinde 1964 yılında kurulan “Eğitim Sosyolojisi” ve “Sistematik Eğitim Felsefesi” kürsülerine dayanmaktadır (Ünder & Aslan, 2020). Ankara Üniversitesi Senatosu’nun 1964 yılında aldığı karar doğrultusunda oluşturulan fakülte yapısı içerisinde yer alan “Sistematik Eğitim Felsefesi Kürsüsü” 1967 yılında yayımlanan bir yönetmelikle “Eğitim Felsefesi Kürsüsü” adını almıştır (T.C. Resmî Gazete, 1967). 1974 yılında ise Eğitim Sosyolojisi Kürsüsü, “Eğitimin Sosyal ve Tarihî Temelleri Bölümü” olarak yeniden yapılandırılmıştır. Bu iki kürsü, 1979 yılında fakülte kurul kararıyla birleşerek aynı bölüm altında bütünleştirilmiştir. 1980 sonrasında gerçekleşen yeniden yapılanmalarda, bu akademik yapı farklı bölümler altında anabilim dalı düzeyinde konumlandırılmıştır. 1983, 1989 ve 1995 yıllarındaki fakülte yapılandırılmalarında EFSTT, Eğitim Programları ve Öğretimi Bölümü altında yer almıştır. 1983 yılındaki yükseköğretim yapılanması kapsamında, öğretmen yetiştirme süreci ve fakülte yapılanmalarında köklü değişiklikler gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda, “Eğitim Fakültesi” adı yerine ilk kez “Eğitim Bilimleri Fakültesi” ifadesi resmî olarak kullanılmaya başlanmış ve bu adlandırma zamanla yaygınlık kazanmıştır. 1997’de Eğitim Programları ve Öğretimi Bölümünün “Eğitim Bilimleri Bölümüne” dönüşmesiyle birlikte, EFSTT yalnızca bilim dalı statüsünde fakülte yapılanmasında temsil edilmiştir (Ünder & Aslan, 2020).

2007 yılında Yükseköğretim Genel Kurulu kararıyla, Eğitim Felsefesi ve Eğitimin Sosyal ve Tarihî Temelleri anabilim dalları, “Eğitimin Kültürel Temelleri Bölümü” çatısı altında yeniden yapılandırılmıştır (YÖK, 2007). Son olarak, 2016 yılında eğitim fakültelerinin yeniden yapılandırılması kapsamında, bu iki alan birleştirilerek “Eğitimin Felsefi, Sosyal ve Tarihî Temelleri Anabilim Dalı” adı altında bugünkü yapısına kavuşmuştur.

Günümüzde EFSTT Anabilim Dalı, birçok üniversitede mevcut olup bazıları aktif lisansüstü programlar sunarken, bazılarında yalnızca kurumsal yapı olarak bulunmaktadır. Türkiye’de EFSTT Anabilim Dalı kapsamında aktif lisansüstü program sunan üniversiteler arasında, Ankara Üniversitesi bu alanın kurucu ve en köklü temsilcilerinden biridir. Ondokuz Mayıs Üniversitesi, İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa ve Gazi Üniversitesi de EFSTT alanında hem yüksek lisans hem de doktora düzeyinde programlar sunarak akademik üretime katkı sağlamaktadır. Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi ve İbn Haldun Üniversitesi de alana yönelik tezli yüksek lisans programları ile öne çıkmaktadır. Bu üniversitelerde yürütülen programlar, eğitimin felsefi, sosyal ve tarihî yönlerine odaklanan disiplinler arası akademik birikimi yansıtmaktadır. 2018 Öğretmen Yetiştirme Lisans Programlarında yer alan EFSTT’nin kapsamındaki derslere yönelik bilgiler aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 1. Öğretmen Yetiştirme Lisans Programlarındaki EFSTT Alanına Yönelik Dersler

Dönem	Dersin Kodu	Dersin Adı	Eğitimin Temelleri
1. Yarıyıl	MB Zorunlu	Eğitim Sosyolojisi	Eğitimin Sosyal Temelleri
2. Yarıyıl	MB Zorunlu	Eğitim Felsefesi	Eğitimin Felsefi Temelleri
3. Yarıyıl	MB Zorunlu	Türk Eğitim Tarihi	Eğitimin Tarihî Temelleri
4. Yarıyıl	MB Zorunlu	Eğitimde Ahlâk ve Etik	Eğitimin Felsefi Temelleri
8. Yarıyıl	AE Zorunlu	Karakter ve Değer Eğitimi	Eğitimin Felsefi Temelleri
-	MB Seçmeli	Eğitim Tarihi	Eğitimin Tarihî Temelleri

Tablo 1’de gösterildiği gibi, EFSTT’nin kapsamındaki zorunlu ve seçmeli dersler, öğretmen yetiştirme lisans programlarında önemli bir yer tutmaktadır. Bu dersler; Eğitim Felsefesi, Eğitimde Ahlâk ve Etik, Karakter ve Değer Eğitimi, Eğitim Sosyolojisi, Türk Eğitim Tarihi ve Eğitim Tarihi derslerdir. YÖK’ün 2018 yılında yaptığı düzenlemeyle birlikte, öğretmenlik programlarının tamamında; Eğitim Sosyolojisi, Türk Eğitim Tarihi ve Eğitim Felsefesi dersleri meslek bilgisi (MB) “zorunlu” dersleri olarak, Eğitim Tarihi dersi ise meslek bilgisi “seçmeli” dersler arasında yer almıştır. Bunlara ek olarak, MB kodlu zorunlu olan Eğitimde Ahlak ve Etik ile alan eğitimi (AE) kodlu zorunlu olan Karakter ve Değer Eğitimi gibi dersler de EFSTT’nin alanına yönelik dersler olarak belirlenmiştir (YÖK, 2018). Bu araştırmada öğretmen yetiştirme programı ifadesiyle, Yükseköğretim Kurulu tarafından yayımlanan ve halen yürürlükte olan 2018 tarihli Öğretmen Yetiştirme Lisans Programları esas alınmaktadır.

Eğitim Sosyolojisi, sosyolojinin bir alt dalı olarak eğitimin toplumsal temellerini inceler. Eğitim hem toplumu etkileyen hem de toplumdan etkilenen dinamik bir süreçtir. Bu bağlamda Eğitim Sosyolojisi, eğitim ile toplum ve diğer toplumsal kurumlar arasındaki ilişkileri bilimsel olarak araştıran uygulamalı bir disiplindir (Aslan, 2001). Eğitim felsefesi, eğitimi felsefi bir bakış açısıyla ele alan felsefe disiplindir. Eğitimin ne olduğu sorusundan başlayarak, amaç, program, öğretmen, öğrenci, yöntem, ölçme ve değerlendirme gibi temel eğitim unsurlarını sorgular, analiz eder, eleştirir ve değer yargıları ortaya koyar (Bircan, 2018). Eğitim tarihi, geçmişteki eğitim olgularını, kurumlarını, uygulamalarını ve düşüncelerini inceleyen bir disiplindir. Bu alan, eğitimin tarihsel bağlamda nasıl şekillendiğini, hangi toplumsal, siyasal ve kültürel etkenlerle dönüştüğünü anlamaya çalışır. Eğitim tarihi yalnızca kronolojik olayları sıralamakla kalmaz; aynı zamanda geçmişteki eğitim anlayışlarının günümüz uygulamalarına nasıl yön verdiğini de analiz eder. Bu yönüyle eğitim tarihi, eğitimin bir kültür ürünü olduğunu ve zamanla nasıl bir değişim geçirdiğini ortaya koyar (Gutek, 2011). Eğitim tarihçileri, belirli dönemlerin ya da toplumların eğitim sistemlerini inceleyerek, eğitimin gelişimsel sürecini anlamlandırmaya çalışırlar. Bu kapsamda yürütülen eğitim tarihi çalışmaları çeşitli alt alanlara ayrılmakta olup, bunlardan biri de Türk eğitim tarihidir. Bu yönüyle eğitim tarihi, toplumların geçmişteki eğitim deneyimlerini doğru biçimde tanıyarak, bugünü daha sağlıklı değerlendirmelerine ve geleceğe sağlam planlar yapmalarına imkân tanır (Ergün, 2008).

Erdem (2013), eğitimin temelleri isimlendirmesini “Eğitime Bilimine Giriş” dersinin içeriği ile kıyaslayarak, bu dersin, öğretmen adaylarına eğitim biliminin temelini oluşturan disiplinleri tanıtmayı amaçladığını belirtmektedir. Ayrıca bu derste ele alınan konuların, sonraki dönemlerde ayrı dersler halinde detaylandırıldığını vurgulamaktadır. Örneğin; eğitim felsefesi, eğitim sosyolojisi, eğitim psikolojisi, eğitim tarihi, bilimsel araştırma yöntemleri, öğretim teknolojileri ve okul yönetimi gibi dersler, ilerleyen süreçte bağımsız dersler olarak verilmektedir. Bu nedenle, dersin adının “Eğitim Biliminin Temelleri” olarak değiştirilmesinin, dersin içeriğini daha doğru bir şekilde yansıtaacağı ve bilimsel bir yaklaşım olacağı görülmektedir.

Bir bilim alanında yapılmış araştırmaların belirli aralıklarla kapsamlı biçimde incelenmesi, alanın gelişim seyri, araştırma eğilimleri ve kuramsal yönelimi hakkında bütüncül bir bakış açısı sunmaktadır (Boote & Beile, 2005; Cooper, 2010). Bu bağlamda, gözden geçirme, değerlendirme, derleme ya da literatür incelemesi olarak adlandırılan çalışmalar, belirli bir konuya ya da alana ilişkin yapılmış araştırmaların sistematik bir biçimde toplanarak belirli ölçütlere göre analiz edilmesi süreci olarak kabul edilmektedir (Hart, 1998; Petticrew & Roberts, 2006). Bu çalışmalar, yalnızca mevcut bilgi birikimini yansıtmakla kalmayıp, aynı zamanda alandaki boşlukları ve gelecekte yapılabilecek araştırma olanaklarını da ortaya koyarak bilimsel bilgi üretimine önemli katkılar sağlamaktadır (Webster & Watson, 2002). Bu doğrultuda, Cüçük ve Doğan (2018) Türkiye’deki üniversitelerde eğitim tarihi alanında hazırlanmış doktora tezlerini çeşitli değişkenler açısından inceleyerek, araştırma sonucunda tezlerin genel profili, tematik yönelimleri, kullanılan yöntemler ve veri toplama araçlarına ilişkin bulgulara ulaşmıştır. Özellikle çalışmaların, özel alan öğretimi tarihi, eğitim politikaları ve kurumları tarihi, medrese tarihi, yayın incelemeleri, biyografik monografiler, öğretmen yetiştirme ve yerel eğitim tarihi gibi konulara yoğunlaştığı sonucuna ulaşmışlardır. Bu bulgular, eğitim tarihi alanyazınına katkı sunmakta ve alandaki araştırmacılar için yararlı veriler sağlamaktadır. Benzer şekilde, Fakioğlu-Bağcı (2023) ise Türkiye’de eğitim felsefesi alanında yapılmış çalışmaların değerlendirilmesine yönelik bir çalışma yapmıştır. Bu çalışmada, Türkiye’de eğitim felsefesi alanında yayınlanan tez, makale ve kitaplar incelenmiş ve bu literatürün daha spesifik başlıklar altında incelenerek sınıflandırılmasına ve analiz edilmesine ihtiyaç olduğu vurgulanmıştır.

Bu araştırma, Türkiye’de Eğitimin Felsefi, Sosyal ve Tarihî Temelleri Bilim Dalında hazırlanan lisansüstü tezleri, eğitimin temelleri bağlamında incelemek ve öğretmen yetiştirme lisans programıyla ilişkilendirmek amacıyla yapılmıştır. Bu doğrultuda araştırmanın alt amaçları aşağıdaki şekilde belirlenmiştir.

Türkiye’de Eğitimin Felsefi, Sosyal ve Tarihî Temelleri Bilim Dalında hazırlanan lisansüstü tezlerin;

- genel olarak eğitimin temelleri açısından dağılımı nasıldır?
- felsefi temeller açısından dağılımı nasıldır?
- sosyal temeller açısından dağılımı nasıldır?
- tarihî temeller açısından dağılımı nasıldır?
- filozof, sosyolog veya düşünürler göre dağılımı nasıldır?
- felsefi teorilere göre dağılımı nasıldır?
- felsefi metinlere göre dağılımı nasıldır?
- öğretmen yetiştirme lisans programlarındaki ders içerikleriyle uyumu nasıldır?

Araştırmanın alt amaçları, eğitimin temel disiplinlerinden olan felsefi, sosyal ve tarihî temeller ekseninde yapılandırılmıştır. Bu üç temel, öğretmen yetiştirme programlarında da ayrı ayrı yer alan alanlardır. Dolayısıyla, alt amaçların bu ekseninde yapılandırılması, alanın kuramsal çerçevesine dayanmaktadır. Ayrıca Türkiye’deki tezler incelenmeden önce yapılan ön incelemelerde, bu tezlerin genellikle belirli düşünürler, teoriler ya da metinler etrafında şekillendiği görülmüştür. Bu gözlem doğrultusunda “filozof/sosyolog/düşünür”, “felsefi teori” ve “felsefi metin” gibi alt kategoriler ayrı birer alt amaç olarak tanımlanmıştır. Araştırmada kullanılacak içerik analizi yönteminin doğası gereği, verilerin (tezlerin) belirli kategoriler altında toplanması gereklidir. Bu nedenle hem nicel dağılımı hem de nitel derinliği sağlayabilecek şekilde sınıflanabilir temalar oluşturulmuştur.

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu araştırmanın modeli, nitel araştırma desenlerinden biri olan doküman analizine dayanmaktadır. Doküman analizi; yazılı materyallerin sistematik bir biçimde incelenmesini ve bu materyallerden anlamlı sonuçlar çıkarılmasını amaçlayan bir veri toplama ve analiz yöntemidir (Bowen, 2009). Bu yöntemde belgeler, belirli araştırma sorularına yanıt bulmak için yapılandırılmış biçimde analiz edilir. Araştırma kapsamında incelenen belgeler, Türkiye’de Eğitimin Felsefi, Sosyal ve Tarihî Temelleri Bilim Dalı’nda hazırlanmış lisansüstü tezler ile öğretmen yetiştirme lisans programlarındaki ders içerikleridir. Doküman analizi, özellikle geçmişe dönük verilerin sistematik biçimde ele alınması ve var olan yapılarla ilişkilendirilmesi açısından etkili bir yöntemdir (Yıldırım & Şimşek, 2018). Bu bağlamda, söz konusu tezler ile öğretmen yetiştirme programları arasındaki ilişkiyi ortaya koymak amacıyla dokümanlar dikkatli bir biçimde seçilmiş, analiz edilmiş ve bulgular tematik olarak sunulmuştur.

Araştırmanın Veri Kaynakları ve Verilerin Toplanması

Araştırmanın veri kaynakları iki boyuttan oluşmaktadır. Bunlardan birincisi, EFSTT bilim dalında yapılmış tezlerdir. İkincisi ise 2018 yılında uygulanmaya başlayan öğretmen yetiştirme lisans programıdır. Her iki veri kaynağı, Tablo 2’de yer alan dahil edilme ve hariç tutulma kriterleri çerçevesinde taranarak elde edilmiştir (Ek-1). EFSTT bilim dalında yapılmış tezler, YÖK Ulusal Tez Merkezi web sayfasından, öğretmen yetiştirme lisans programı ders içerikleri ise YÖK Eğitim-Öğretim Dairesi Başkanlığı web sayfasındaki Öğretmen Yetiştirme Lisans Programları bağlantısından elde edilmiştir.

Tablo 2. *Dahil Edilme ve Hariç Tutulma Kriterleri*

Kriter Türü	Kriter Açıklaması
Dahil Edilme	➤ Lisansüstü tezlerin EFSTT bilim dalında yazılmış olması
	➤ Lisansüstü tezlerin YÖK Ulusal Tez Merkezi’nde tam metin olarak erişilebilir olması
	➤ Lisansüstü tezlerin Türkçe veya İngilizce dilinde yazılmış olması
	➤ YÖK tarafından yayımlanan güncel öğretmen yetiştirme lisans programları
Hariç Tutulma	➤ Lisansüstü tezlerin EFSTT dışındaki bilim dallarında yazılmış olması
	➤ Lisansüstü tezlerin YÖK Tez Merkezi’nde erişime kapalı olması
	➤ 2018 öncesinde yürürlükte olan öğretmen yetiştirme lisans programları

Araştırmada kullanılan veriler, Tablo 2’de belirtilen dahil edilme ve hariç tutulma kriterleri doğrultusunda belirlenen iki temel kaynaktan elde edilmiştir. Bu kaynaklardan ilki, Türkiye’de EFSTT bilim dalında hazırlanmış olan lisansüstü tezlerdir. Söz konusu tezler, Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi veri tabanından taranmış ve çalışmanın kapsamına alınma kriterlerini taşıyan yüksek lisans ve doktora düzeyindeki tezlerle sınırlı tutulmuştur. Tezler, EFSTT bilim dalı kapsamında eğitimin felsefi, sosyal ve tarihî boyutlarını ele alan içeriklere sahip olmaları yönüyle değerlendirilmiş ve içerik analizi için uygun görülen tezler çalışmaya dahil edilmiştir. İkinci veri kaynağı ise, Türkiye’de öğretmen yetiştirme sürecine yön veren ve YÖK tarafından yayımlanmış olan güncel lisans programlarıdır. Bu bağlamda özellikle eğitim fakültelerinde yürütülen öğretmen yetiştirme lisans programlarında eğitimin felsefi, sosyal ve tarihî temelleriyle ilişkili ders içerikleri incelenmiştir. Bu veri seti, EFSTT bilim dalında yürütülen akademik üretimle öğretmen yetiştirme uygulamaları arasındaki ilişkiyi değerlendirmek amacıyla çalışmaya dâhil edilmiştir. Bu iki boyutlu veri yapısı, bir yandan EFSTT alanındaki akademik üretimi anlamaya, diğer yandan bu alanın öğretmen yetiştirme süreçlerine yansımalarını ortaya koymaya imkân tanımaktadır.

Tablo 3. *Veri Toplama Sürecinde Ulaşılan Tezlerin Sayısı*

Tezlerin Türü	Tezlerin Sayısı	Oran (%)
Yüksek Lisans Tezi	60	80
Doktora Tezi	15	20
Toplam	75	100

Tablo 3’te gösterildiği gibi araştırmanın veri toplama süreci kapsamında, EFSTT bilim dalında hazırlanmış toplam 75 lisansüstü teze ulaşılmıştır. Bu tezler, YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanından belirlenen dahil edilme kriterlerine göre seçilmiş ve içerik analizi için değerlendirilmiştir. Buna göre; ulaşılan tezlerin %80’i yüksek lisans düzeyinde (60 tez), %20’si ise doktora düzeyindedir (15 tez). Bu dağılım, EFSTT alanında yapılan akademik çalışmaların büyük bir kısmının yüksek lisans düzeyinde yoğunlaştığını göstermektedir. Elde edilen bu dağılım hem akademik eğilimlerin belirlenmesi hem de araştırmanın analiz çerçevesinin oluşturulması açısından önem

arz etmektedir. Yüksek lisans tezlerinin sayıca fazlalığı, konuların çeşitliliğini artırırken; doktora tezleri ise daha derinlikli ve kuramsal temellendirme açısından katkı sunabilecek örnekler olarak görülmektedir.

Verilerin Analizi

Bu çalışmada, veri analizi yöntemi olarak içerik analizi kullanılmıştır. İçerik analizi; metinlerde örtük olarak yer alan anlamların, sistematik bir biçimde kavram ve kategorilere ayrılarak incelenmesini amaçlayan bir nitel analiz türüdür (Yıldırım ve Şimşek, 2018). İçerik analizi, nitel ve nicel olarak uygulanabildiği gibi, araştırma sürecine bağlı olarak tımdengelimli veya tümevarımsal yaklaşımla da gerçekleştirilebilir. Bu çalışmada, verilerden doğrudan kategoriler oluşturulduğu için tümevarımsal içerik analizi yöntemi kullanılmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2018). Creswell'e (2013) göre içerik analizi, benzer verilerin kavram ve temalar etrafında toplanarak okuyucunun kolayca anlayabileceği şekilde düzenlenip yorumlanmasıdır. Bu çalışmada da tezlerden elde edilen veriler temalara göre organize edilip analiz edilmiş ve öğretmen yetiştirme lisans programının ders içerikleriyle karşılaştırılmıştır. İçerik analizi bir alanda var olan literatürü değerlendirmeye yardımcı olan bir yöntemdir (Falkingham & Reeves, 1998). Bu doğrultuda, EFSTT bilim dalına yönelik tezlerin değerlendirilmesi ve bunların öğretmen yetiştirme lisans programına yansımaları ortaya koymak amacıyla bu çalışmada, veri analizi yöntemi olarak içerik analizi kullanılmıştır. Araştırma için belirlenen veri toplama kriterleri çerçevesinde elde edilen lisansüstü tezler ve öğretmen yetiştirme lisans programı ders içerikleri MAXQDA 2020 programına aktararak kodlanmıştır. Kodlama süreci, öncelikle araştırmanın veri kaynaklarının genel yapısına ve çalışmanın amacı doğrultusunda geliştirilen bir analiz çerçevesine göre yürütülmüştür. Daha sonra, benzer özellikler taşıyan kodlar bir araya getirilerek tematik başlıklar altında toplanmıştır. Kodlama süreci hem nicel verilerle desteklenmiş frekans analizini hem de nitel yorumlamayı içermektedir. Böylece hem hangi konuların daha sık çalışıldığına dair genel bir eğilim belirlenmiş hem de bu eğilimlerin anlamı kuramsal bir bağlamda ortaya konulmuştur. Elde edilen veriler, şekiller eşliğinde sunulurken bulgular yorumlanırken ilgili literatürle karşılaştırmalar yapılmıştır. Verilerin analizi sürecinde yapılan kodlamalara dair örnek bir kodlama tablosu aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 4. Veri Analiz Sürecinde Gerçekleştirilen Kodlama Örneği

Temalar	Kategoriler	Örnek Kodlar
Felsefî Temel	Filozof-düşünür görüşleri	Aristoteles, Kant, Jean Jacques Rousseau, İmam Gazzali, John Dewey
	Felsefî teori	İdealizm, romantizm, özgürlük problemi, ahlak ve etik ile ilgili teoriler
Sosyal Temel	Sosyal değişme	Değişme eğilimleri, toplumsal değişim, toplumsal dönüşüm
	Sosyalleşme süreci	Politik sosyalleşme süreci, sosyal çevre koşulları, toplumsal süreçler, sosyalleşme
Tarihî Temel	Eğitim paradigması	Eğitimsel dönüşümler, paradigma dönüşümü, post-modern toplum tartışmaları
	Öğretim programı	Köy Enstitüleri programı, açık öğretim programları

Tablo 4'te gösterildiği gibi, araştırma kapsamında analiz edilen tezlerin içerik analizine tabi tutulduğunda, üç temel tema etrafında kümelendiği belirlenmiştir. Her tema kendi içinde kategorilere ve spesifik kodlara ayrılmıştır. Örneğin, "felsefî temel" teması altında tezlerin önemli bir bölümünde; felsefî metinler, filozof veya düşünür görüşleri ve felsefî akımlar (idealizm, romantizm vb.) ön plana çıkmıştır. "Sosyal temel" kategorisinde ise toplumsal cinsiyet, sosyal değişme, sosyalleşme, statü gibi toplumsal kavram ve sorunlara odaklanılmıştır. Son olarak, "tarihî temel" temasında özellikle tarihî dönemlerdeki eğitim reformları, paradigmlar ve politikalar öne çıkmaktadır. Bu tematik yapı, EFSTT alanındaki akademik birikimin içeriksel boyutu sistematik olarak ortaya konulmuştur.

Geçerlik ve Güvenirlik

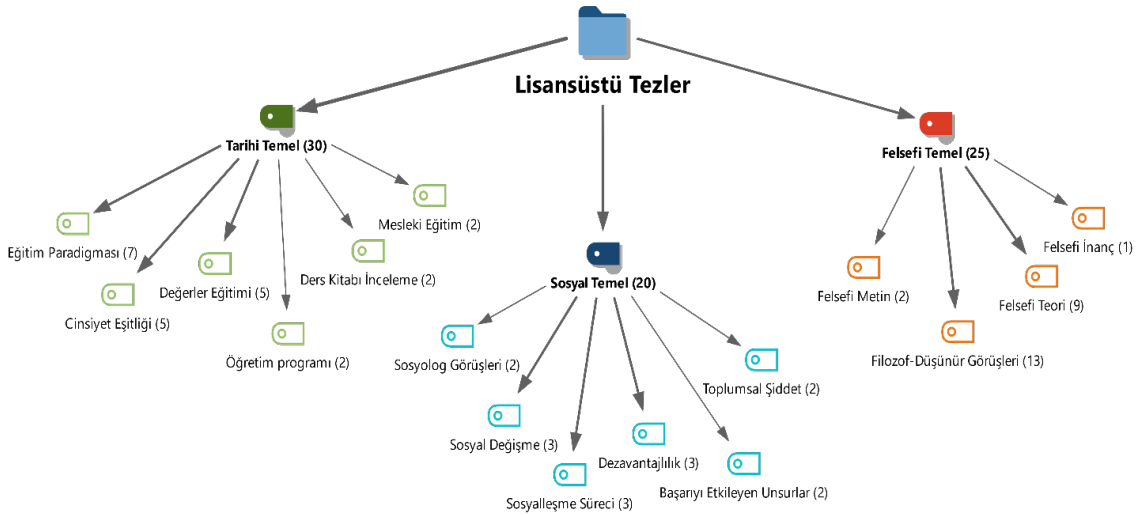
Bu çalışmada kullanılan içerik analizi sürecinde, elde edilen verilerin bilimsel geçerlik ve güvenirlik ölçütlerine uygun biçimde çözümlenmesi temel hedef olmuştur. Nitel araştırmalarda geçerlik; elde edilen bulguların araştırma sorularını gerçekten yanıtlayıp yanıtlamadığı, güvenirlik ise araştırma sürecinin tutarlılığı ve tekrarlanabilirliği ile ilgilidir (Lincoln & Guba, 1985). Araştırmanın iç geçerliğini artırmak amacıyla, analiz süreci öncesinde EFSTT bilim dalı ve öğretmen yetiştirme programı bağlamında kuramsal bir analiz çerçevesi oluşturulmuş, kodlama işlemleri bu çerçeve doğrultusunda yürütülmüştür. Kodlar ve temalar, araştırmanın amacıyla uyumlu olacak şekilde sistematik olarak yapılandırılmıştır.

Araştırmanın güvenirliği açısından ise, kodlama süreci boyunca araştırmacı notları tutulmuş, kodların nasıl oluşturulduğu ve hangi karar süreçleri ile temalara ulaşıldığı şeffaf biçimde belgelenmiştir. Kodlama sürecinde, MAXQDA 2020 programı kullanılarak sistematik veri yönetimi sağlanmış ve frekans analizleri ile tematik veriler

arasında tutarlılık sağlanmıştır. Ayrıca, araştırmacı dışındaki bir uzmandan görüş alınarak bağımsız kodlayıcı kontrolü yapılmış ve kodlar arası uyum değerlendirilmiştir. Son olarak, araştırmanın aktarılabilirliğini artırmak için kodlara ve temalara örnekler verilmiş, analiz bulguları şekillerle desteklenmiş, alanyazınla tutarlı bir biçimde yorumlanmıştır. Böylece araştırmada hem metodolojik hem de kuramsal yönleriyle güvenilir ve geçerli bir analiz süreci gerçekleştirilmiştir.

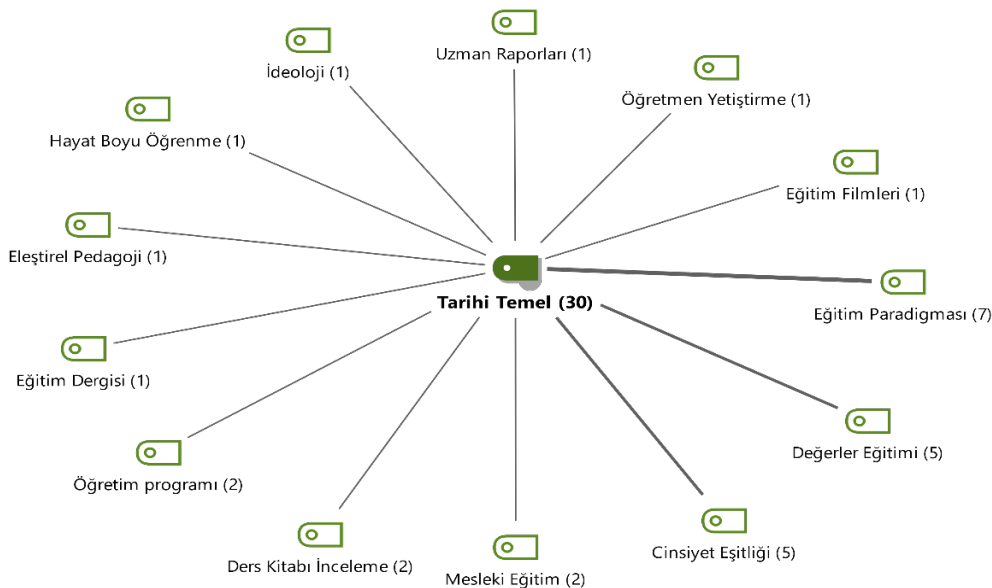
Bulgular

Türkiye’de EFSTT bilim dalında hazırlanan lisansüstü tezleri, eğitimin temelleri bağlamında incelemek amacıyla yapılan araştırmanın bu bölümünde, araştırmanın amacı doğrultusunda hazırlanan alt amaçlar ile ilgili bulgular yer almaktadır. Bu doğrultuda, EFSTT bilim dalında hazırlanan lisansüstü tezlerin eğitimin temellerine göre dağılımı, Şekil 1’de gösterilmiştir.

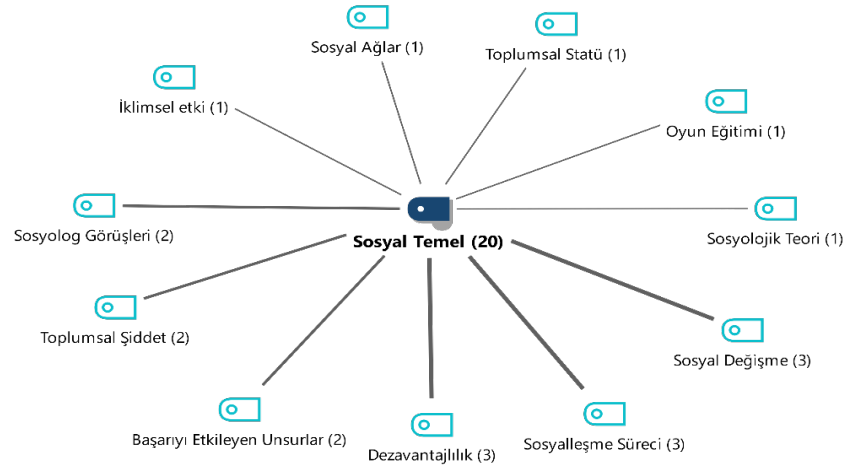
Şekil 1. EFSTT Bilim Dalında Yapılmış Tezlerin Eğitimin Temellerine Göre Dağılımı

Şekil 1’de gösterildiği gibi EFSTT bilim dalına yönelik yapılmış tezlerin eğitimin temelleri açısından en fazla *tarihî temel* (%40) ve *felsefî temel* (%33) temalarında hazırlandığı belirlenmiştir. *Sosyal temel* (%27) temasında ise diğer temalara oranla daha az lisansüstü tez yapıldığı tespit edilmiştir. Kategoriler açısından bakıldığında tarihî temel temasında en fazla; *eğitim paradigması* (f:7), *değerler eğitimi* (f:5) ve *cinsiyet eşitliği* (f:5) kategorilerinde tezler hazırlanmıştır. Felsefî temel temasında en fazla; *filozof veya düşünür görüşleri* (f:13) ve *felsefî teori* (f:9) kategorilerinde tezlerin hazırlandığı belirlenmiştir. Son olarak sosyal temel temasında ise en fazla; *sosyal değişme* (f:3), *sosyalleşme süreci* (f:3) ve *dezavantajlılık* (f:3) kategorilerinde tezlerin hazırlandığı görülmektedir. Temaları oluşturan kategorilerin kendi içerisindeki dağılımları aşağıdaki şekillerde gösterilmiştir.

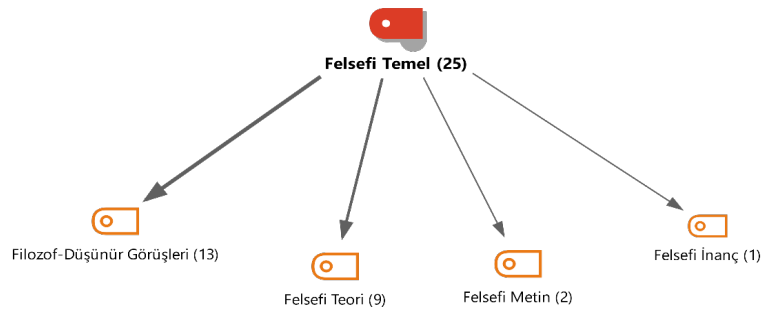
Şekil 2. Tarihî Temel Açısından EFSTT Bilim Dalında Yapılmış Tezlerin Kategorilere Göre Dağılımı

Şekil 2’de gösterildiği gibi, tarihî temel açısından EFSTT bilim dalında yapılmış tezler 13 farklı kategoride toplanmıştır. Lisansüstü tezlerin kategoriler açısından dağılımına bakıldığında, tarihî temel temasında; eğitim paradigması, değerler eğitimi, cinsiyet eşitliği, ders kitabı inceleme, öğretim programı, mesleki eğitim, eğitim dergisi, eleştirel pedagoji, hayat boyu öğrenme, ideoloji, uzman raporları, öğretmen yetiştirme ve eğitim filmleri kategorilerinde tezlerin hazırlandığı belirlenmiştir. Bu kategoriler arasında en fazla; *eğitim paradigması* (f:7), *değerler eğitimi* (f:5) ve *cinsiyet eşitliği* (f:5) kategorilerinde tezlerin hazırlandığı tespit edilmiştir. Eğitim filmleri, öğretmen yetiştirme, uzman raporları, ideoloji, hayat boyu öğrenme, eleştirel pedagoji ve eğitim dergisi kategorilerinde ise tarihî temel açısından sadece bir tezin hazırlandığı görülmektedir.

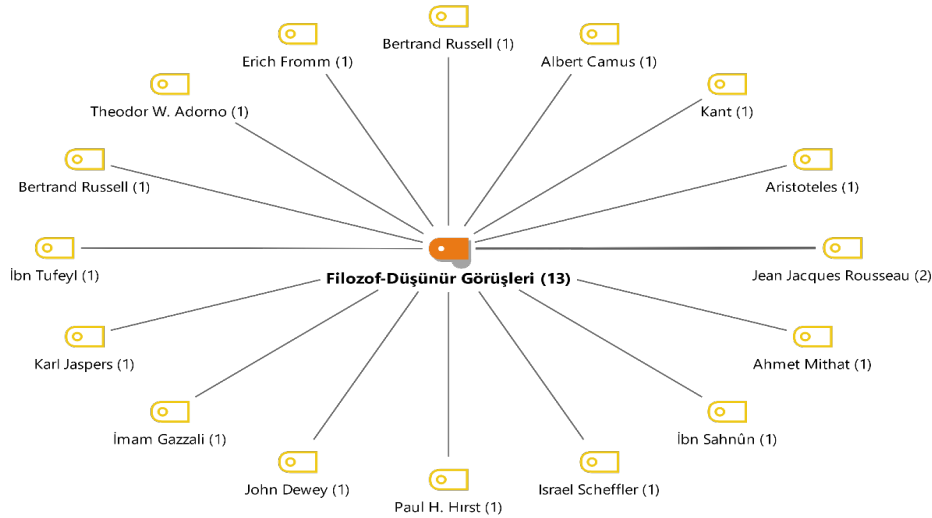
Şekil 3. Sosyal Temel Açısından EFSTT Bilim Dalında Yapılmış Tezlerin Kategorilere Göre Dağılımı

Şekil 3’te gösterildiği gibi, sosyal temel açısından EFSTT bilim dalında yapılmış tezler 11 farklı kategori altında toplanmıştır. Sosyal temel temasında; sosyal değişme, sosyalleşme süreci, dezavantajlılık, başarıyı etkileyen unsurlar, toplumsal şiddet, sosyolog görüşleri, iklimsel etki, sosyal ağlar, toplumsal statü, oyun eğitimi ve sosyolojik teori kategorilerinde tezlerin hazırlandığı belirlenmiştir. Bu kategorilerden en fazla; *sosyal değişme* (f:3), *sosyalleşme süreci* (f:3) ve *dezavantajlılık* (f:3) kategorilerinde tezlerin hazırlandığı tespit edilmiştir. Buna karşın; sosyolojik teori, oyun eğitimi, toplumsal statü, sosyal ağlar ve iklimsel etki gibi kategorilerde sadece bir tezin hazırlandığı görülmektedir.

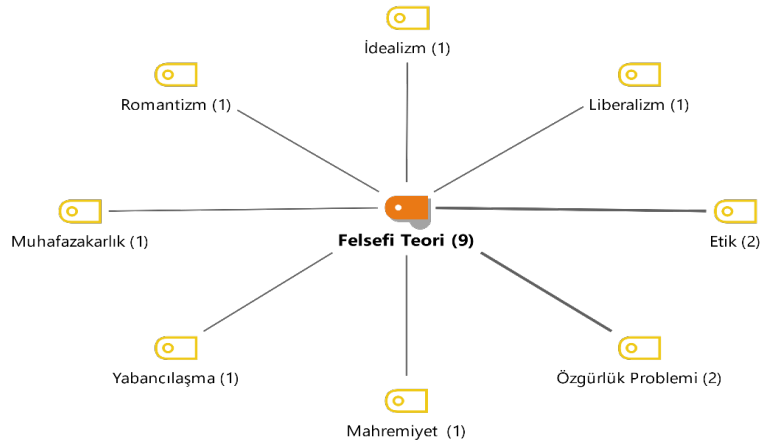
Şekil 4. Felsefî Temel Açısından EFSTT Bilim Dalında Yapılmış Tezlerin Kategorilere Göre Dağılımı

Şekil 4’te gösterildiği gibi, felsefî temel açısından EFSTT bilim dalında yapılmış tezler sadece 4 farklı kategoride toplanmıştır. Buna göre, felsefî temel temasında; filozof veya düşünür görüşleri, felsefî teori, felsefî metin ve felsefî inanç kategorilerinde tezlerin hazırlandığı tespit edilmiştir. Bu kategorilerden en fazla; *filozof veya düşünür görüşleri* (f:13) ve *felsefî teori* (f:9) kategorilerinin öne çıktığı görülmektedir. En az ise *felsefî inanç* (f:1) kategorisinde tezlerin hazırlandığı belirlenmiştir. Felsefî temel temasında, öne çıkan filozof veya düşünür görüşleri kategorisinin kendi içerisindeki alt kategori dağılımları aşağıdaki şekilde gösterilmiştir.

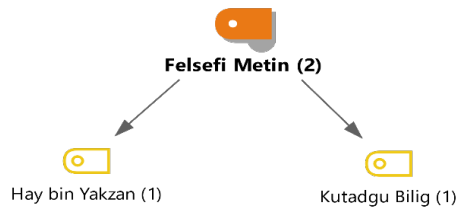
Şekil 5. Filozof-Düşünür Görüşleri Kategorisi Açısından Tezlerin Dağılımı

Filozof-düşünür görüşleri kategorisi açısından EFSTT bilim dalında yapılmış tezlerin dağılımı Şekil 5'te gösterilmiştir. Bana göre, 15 filozof veya düşünürün görüşlerine hazırlanan tezlerde yer verilmiştir. Bu filozoflardan en fazla *Jean Jacques Rousseau* (f:2) tezlerde görüşü incelenen filozof olmuştur. Ancak genel olarak bakıldığında, birçok filozof veya düşünürün birer kez tezlerde yer verildiği belirlenmiştir. Filozoflar açısından bakıldığında ilkçağ filozoflarından sadece Aristoteles'in görüşlerinin tezlerde yer bulduğu tespit edilmiştir. Türk-İslam devletleri döneminden; İmam Gazzali, İbni Tufeyl ve İbni Sahnûn gibi filozof veya düşünürler tezlerde görüşleri incelenen filozof-düşünürlerdir. Felsefî dönemler olarak düşünüldüğünde; Jean Jacques Rousseau, Kant, John Dewey, Bertrand Russel, Erich Fromn, Albert Camus gibi batılı filozof veya düşünürler tezlerde daha fazla görüşleri incelenen filozoflar olarak dikkat çekmektedir.

Şekil 6. Felsefî Teori Kategorisi Açısından Tezlerin Dağılımı

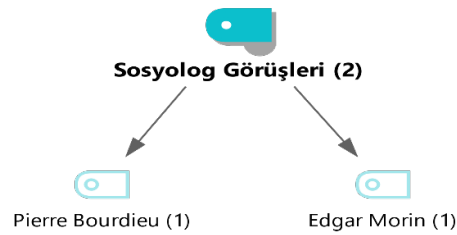
Felsefî teori kategorisi açısından EFSTT bilim dalında yapılmış tezlerin dağılımı Şekil 6'da gösterilmiştir. Bana göre, 8 farklı felsefî teoriye göre tezlerin hazırlandığı tespit edilmiştir. Bu teorilerden en fazla *etik* (f:2) ve *özgürlük problemi* (f:2) kategorileri tezlerde ele alınan kategoriler olmuştur. Bunlara ek olarak; yabancılaşma, mahremiyet, muhafazakarlık, romantizm, idealizm ve liberalizm kategorileri de tezlerde birer kez yer verilen felsefî teorilerdir.

Şekil 7. Felsefî Metin Kategorisi Açısından Tezlerin Dağılımı

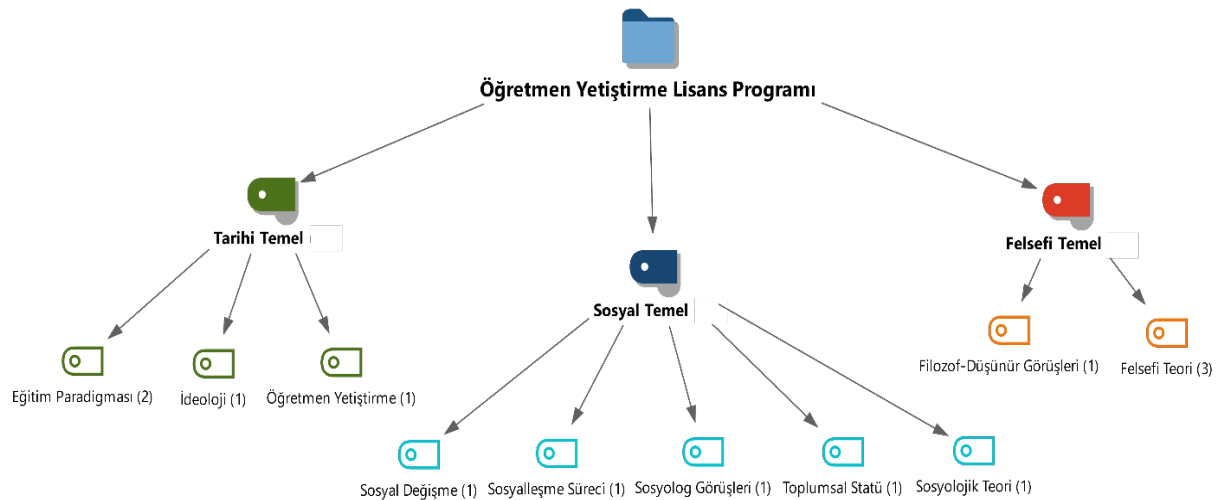
Felsefî metin kategorisi açısından EFSTT bilim dalında yapılmış tezlerin dağılımı Şekil 7'de gösterilmiştir. Bana göre, 2 farklı felsefî metne göre tezlerin hazırlandığı tespit edilmiştir. Bu metinler; *Hay bin Yakzan* ve

Kutadgu Bilig' dir. Hay bin Yakzan, İslam felsefesi tarihinde önemli bir yere sahip alegorik-felsefî bir hikâyedir. Hikâyenin bilinen versiyonu, 12. yüzyılda Endülüslü İslam filozofu İbn Tufeyl tarafından yazılmıştır. Kutadgu Bilig ise, 11. yüzyılda Yusuf Has Hâcib tarafından Karahanlılar döneminde Türkçe (Hakaniye lehçesiyle) yazılmış olan, siyasetname türünde bir eserdir.

Şekil 8. Sosyolog Görüşleri Kategorisi Açısından Tezlerin Dağılımı

Şekil 8’de, sosyolog görüşleri kategorisi açısından EFSTT bilim dalında yapılmış tezlerin dağılımı gösterilmiştir. Bana göre, 2 farklı sosyolog görüşüne göre tezlerin hazırlandığı tespit edilmiştir. Bu sosyologlar; *Pierre Bourdieu* ve *Edgar Morin*’dir. Pierre Bourdieu (1930-2002), Fransız sosyolog, antropolog ve düşünürdür. 20. yüzyılın en etkili sosyal teorisyenlerinden biridir. Edgar Morin ise 1921 yılında Paris’te doğmuş bir sosyolog ve düşünürdür. Karmaşıklık kuramı, çok disiplinlilik ve bütüncül düşünme konularında yaptığı katkılarla tanınmaktadır.

Şekil 9. Öğretmen Yetiştirme Lisans Programı Ders İçeriklerinin Eğitimin Temelleri Açısından Dağılımı

EFSTT bilim dalında yapılmış tezlerin, eğitimin temelleri açısından yapılan analiz sonuçlarının öğretmen yetiştirme lisans programının ders içeriklerine nasıl yansıdığı Şekil 9’da gösterilmiştir. Öğretmen yetiştirme lisans programının ders içeriklerinde eğitimin temelleri açısından; sosyal temel, tarihî temel ve felsefî temel temalarında karşılık bulunduğu belirlenmiştir. Eğitimin temelleri açısından temaların dengeli bir şekilde öğretmen yetiştirme lisans programında yer aldığı tespit edilmiştir. Sosyal temel temasında; *sosyal değişme* (f:1), *sosyalleşme süreci* (f:1), *sosyolog görüşleri* (f:1), *toplumsal statü* (f:1) ve *sosyolojik teori* (f:1) kategorilerinde içeriklerin yer aldığı görülmektedir. Tarihî temel temasında; *eğitim paradigması* (f:2), *ideoloji* (f:1) ve *öğretmen yetiştirme* (f:1) kategorilerinde içeriklere yer verilmiştir. Son olarak, felsefî temel temasında; *felsefî teori* (f:3) ve *filozof veya düşünür görüşleri* (f:1) kategorilerinde içeriklere yer almaktadır.

Araştırma kapsamında incelenen tezlerin, felsefi temel temasında ağırlıklı olarak “filozof veya düşünür görüşleri” ile “felsefi teoriler” çerçevesinde ele alındığı; buna karşılık “felsefi inançlara” dayalı çalışmalara daha sınırlı düzeyde yer verildiği sonucuna ulaşılmıştır. Filozof ve düşünürlerin görüşleri, eğitimin felsefi, tarihî ve sosyal temellerine ilişkin düşünsel bir çerçeve sunarak, eğitimin doğasına, amacına ve işlevine dair derinlikli tartışmaların yürütülmesine katkı sağlamaktadır. Özellikle eğitim felsefesi alanında Platon, Aristoteles, Rousseau, Dewey ve Freire gibi düşünürlerin yaklaşımları hem eğitimin normatif yönünü hem de uygulama biçimlerini şekillendiren kuramsal temeller sunmaktadır. Noddings (2007), eğitimin yalnızca teknik bilgi aktarımından ibaret olmadığını; aynı zamanda ahlaki, estetik ve toplumsal değerlerin bireye kazandırıldığı bir süreç olduğunu vurgulayarak, bu sürecin düşünsel temellerle desteklenmesi gerektiğini vurgulamaktadır. Benzer şekilde Gutek (2011), eğitimin kuramsal yönünün tarihsel düşünürlerin katkılarıyla zenginleştiğini ve çağdaş eğitim anlayışlarının bu düşünsel birikim üzerine inşa edildiğini belirtmektedir. Dewey’in deneyim temelli eğitimi, Rousseau’nun doğaya uygun eğitim anlayışı ya da Freire’nin eleştirel pedagoji yaklaşımı, yalnızca tarihî bağlamda değil, günümüz eğitim tartışmalarında da referans alınan temel kuramsal dayanaklardır (Ozmon & Craver, 2008). Bu nedenle hem EFSTT bilim dalında hem de öğretmen yetiştirme programlarında filozof ve düşünür görüşlerine yer verilmesi, öğretmen adaylarının eğitime daha bütüncül, eleştirel ve reflektif bir bakış geliştirmelerine katkı sağlamaktadır.

Felsefe tarihi, genellikle kronolojik ve tematik yaklaşımlarla sınıflandırılan dönemsel ayrımlar üzerinden incelenmektedir. Bu dönemsel tasnif, filozofların içinde bulundukları tarihsel, toplumsal ve düşünsel bağlamların dikkate alınmasıyla yapılmakta ve her dönemin kendine özgü epistemolojik, ontolojik ve etik sorunsalları ön plana çıkmaktadır (Kenny, 2012). Genel olarak kabul edilen sınıflandırmaya göre felsefe tarihi dört ana döneme ayrılmaktadır. Bunlar: Antik Çağ Felsefesi, Orta Çağ Felsefesi, Yeni Çağ Felsefesi ve Modern/Çağdaş Felsefe (Copleston, 1993; Russell, 2004). Araştırmada, lisansüstü tezlerde yer verilen filozof ve düşünürlerin çeşitlilik gösterdiği, ancak belirli isimlerin daha fazla öne çıktığı görülmektedir. Bu bağlamda, en çok atıf yapılan filozofun Jean Jacques Rousseau olduğu, diğer filozofların ise genellikle tekil örneklerle temsil edildiği tespit edilmiştir. Felsefi dönemler açısından ise Batılı düşünürlerin özellikle Rousseau, Kant, Dewey, Rousseau, Fromm ve Camus gibi isimlerin tezlerde daha yoğun biçimde ele alındığı, ilkçağ filozoflarından yalnızca Aristoteles’e yer verildiği ve Türk-İslam düşünürleri arasında İmam Gazzâlî, İbn Tufeyl ve İbn Sahnûn’un dikkat çektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Felsefi teorilerin akademik bağlamda sistematik biçimde ele alınması, yalnızca düşünsel birikimin aktarılmasıyla sınırlı kalmayıp, eleştirel düşünme, etik muhakeme ve eğitim politikalarının felsefi temeller üzerine inşa edilmesi açısından da büyük önem taşımaktadır. Özellikle eğitim bilimleri alanında felsefi kuramların incelenmesi, öğretim programlarının sorgulanması, eğitimin amaçlarının yeniden tanımlanması ve pedagojik yaklaşımların etik tutarlılık içinde değerlendirilmesi açısından oldukça önemlidir (Ozmon & Craver, 2012). Ayrıca, felsefi yaklaşımların eğitim araştırmalarına entegre edilmesi, araştırmacılara daha derinlikli sorgulama becerileri kazandırmakta ve alan yazına çok yönlü katkılar sunmaktadır. Eğitim felsefesi aracılığıyla kavramsal analizlerin yapılması, varsayımların açığa çıkarılması ve eğitim politikalarının ardındaki ideolojik yönelimlerin irdelenmesi mümkün olmaktadır (Carr, 2003). Dolayısıyla, felsefi teorilerin akademik olarak çalışılması, sadece eğitim bilimlerinin değil, sosyal bilimlerin diğer alanlarının da bilgi üretme kapasitesini artırmakta ve disiplinler arası düşüncüyü teşvik etmektedir. İncelenen tezlerde farklı felsefi teorilere dayalı yaklaşımların benimsendiği görülmektedir. Bu bağlamda, en çok yer verilen kategorilerin etik ve özgürlük problemi olduğu, bunların yanı sıra yabancılaşma, mahremiyet, muhafazakârlık, romantizm, idealizm ve liberalizm gibi felsefi teorilere de sınırlı sayıda yer verildiği tespit edilmiştir. Öğretmen yetiştirme lisans programındaki ders içeriklerinde ise; temel felsefi akımlar (idealizm, realizm, natüralizm, ampirizm, rasyonalizm, pragmatizm, varoluşçuluk, analitik felsefe) ve daimicilik, esasicilik, ilerlemecilik, varoluşçu eğitim, eleştirel eğitim gibi eğitim akımlarının yer aldığı görülmektedir (YÖK, 2018). Bu yönüyle, felsefi teorileri konu edinen EFSTT bilim dalındaki tezlerin oldukça sınırlı bir kapsamda kaldığı söylenebilir.

Felsefi metinlerin akademik düzeyde incelenmesi, eğitimin düşünsel temellerini kavramak açısından son derece önemlidir. Bu tür metinler, eğitimin amaçları, değer temelleri, özgürlük, adalet, eşitlik ve birey-toplum ilişkisi gibi temel meselelerin tarihsel ve kuramsal bağlamda tartışılmasına olanak tanır. Özellikle eğitim felsefesi alanında yapılan çalışmalar, bu metinlerin sadece tarihî belgeler değil, aynı zamanda çağdaş eğitsel sorunlara ışık tutan düşünsel kaynaklar olduğunu göstermektedir (Carr, 2003; Noddings, 2007). Bununla birlikte, felsefi metinlerin analitik yöntemlerle incelenmesi, eğitimin sadece ne olduğu değil, aynı zamanda ne olması gerektiği sorusunun da tartışılmasını sağlar. Bu bağlamda, alan yazında yer alan klasik ve modern filozofların metinleri, eğitim araştırmalarına değer-yönelimli bir perspektif kazandırmakta ve pedagojik uygulamaların etik temelini tartışmaya açmaktadır (Biesta, 2006). Araştırma sonucunda, incelenen tezlerin sadece iki farklı felsefi metne dayalı olarak hazırlandığı belirlenmiştir. Bu metinlerin Hay bin Yakzan ve Kutadgu Bilig olduğu tespit edilmiştir.

Bu çalışma kapsamında analizi yapılan tezlerde, Pierre Bourdieu ve Edgar Morin’in kuramsal yaklaşımlarının etkili olduğu; çalışmaların bu iki sosyoloğun görüşleri doğrultusunda yapılandırıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmen yetiştirme lisans programındaki ders içeriklerinde sosyolojinin öncüleri olarak İbn-i Haldun, A. Comte, K. Marx, E. Durkheim, M. Weber gibi sosyologların eğitim görüşlerine yer verildiği

görülmektedir (YÖK, 2018). Bu yönüyle düşünüldüğünde, EFSTT bilim dalında hazırlanan tezlerin oldukça dar kapsamlı bir çerçevede kaldığı söylenebilir. Benzer şekilde, Türkiye’de sosyolojinin ve eğitim sosyolojisinin gelişimi çerçevesinde ders içeriklerinde yer alan; Ziya Gökalp, İsmail Hakkı Baltacıoğlu, Nurettin Topçu, Mümtaz Turhan gibi sosyolog ve düşünürlerin lisansüstü tezlerde çalışılan konular arasında olmaması dikkat çekmektedir.

Öğretmen yetiştirme lisans programlarının ders içeriklerinin, eğitimin temelleri kapsamında sosyal, tarihî ve felsefî temaları dengeli bir biçimde yansıttığı; bu temaların ise sosyal değişme, sosyalleşme süreci, toplumsal statü, sosyolojik teori, eğitim paradigması, ideoloji, öğretmen yetiştirme, felsefî teoriler ve düşünür görüşleri gibi çeşitli kategoriler aracılığıyla programda temsil edildiği sonucuna ulaşılmıştır. Buna karşın öğretmen yetiştirme lisans programlarının ders içeriklerinde; eğitim akımları, Türkiye’de modernleşme sürecinde etkili olan düşünce akımları, sosyolojinin öncülerinin eğitimle ilgili görüşleri, toplumsal kurumlar, kültür ve eğitim, tarihi dönemlerde eğitim, etik ilkeler, etik sorumluklar, etik ikilemler, etik eğitimi ve etik kurullar gibi önemli konular yer almaktadır (YÖK, 2018). EFSTT bilim dalında yapılan lisansüstü tezler ile öğretmen yetiştirme lisans programı ders içeriklerinin eğitimin temelleri açısından benzer temalara yer verdiği görülmekle birlikte, bu örtüşmenin sınırlı düzeyde olduğu söylenebilir. Özellikle tezlerde ortaya çıkan kategori ve alt kategorilerin büyük bir bölümünün lisans programı ders içeriklerinde yer almaması, iki bakış açısı arasında tematik bazı tutarsızlıklara işaret etmektedir. Bu durum, EFSTT bilim dalının akademik birikim kısmını oluşturan lisansüstü tezler boyutu ile öğretmen yetiştirme kısmını oluşturan uygulama boyutunu karşılaştırmayı ve iki boyut arasındaki boşlukları görmeyi sağlamaktadır. Buradan hareketle, araştırma sonuçlarından hareketle şu öneriler yapılabilir:

- Eğitimin felsefî, sosyal ve tarihî temellerine ilişkin tezlerde öne çıkan kategori ve alt kategorilerin, öğretmen yetiştirme lisans programlarında yeterince yer bulmaması, program içeriklerinin gözden geçirilmesine işaret etmektedir. Bu bağlamda, öğretmen adaylarının eğitim olgusunu çok yönlü değerlendirebilmeleri için lisans programları, farklı içeriklerle zenginleştirilmelidir.
- Sosyal değişme, sosyalleşme süreci, toplumsal statü, felsefî ve sosyolojik teoriler gibi tezlerde sıkça karşılaşılan temaların, lisans ders müfredatında sistematik biçimde yer alması, kuramsal ve uygulamalı bilgi arasındaki bağı güçlendirebilir.
- Eğitim temelleri alanında yer alan felsefî, sosyolojik ve tarihî perspektiflerin bütüncül bir yaklaşımla ele alınması, öğretmen adaylarının eleştirel düşünme becerilerini geliştirebilir.
- EFSTT bilim dalında yapılan tezlerin bulguları, öğretmen yetiştirme programlarının içerik geliştirme sürecine veri sağlayabilecek niteliktedir. Bu nedenle, program güncellemelerinde akademik tezlerin bulgularına dayalı içerik analizi yapılması faydalı olacaktır.
- Tezlerde yer alan ancak ders içeriklerinde karşılığı bulunmayan kategoriler, gelecekteki araştırmalar için temel oluşturabilir. Bu bağlamda, EFSTT bilim dalında özellikle; eğitimde ideoloji, etik, sosyal kurumlar, sosyolog görüşleri, sosyolojik teoriler, felsefî metin ve filozof görüşleri gibi temaların öğretmen yetiştirme süreçlerindeki yansımaları derinlemesine araştırılmalıdır.

Etik Kurul İzin Beyanı

Bu araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden içerik analizi ile yapılmış ve araştırmada erişime açık dokümanlar üzerinden veriler toplanıp analiz edilmiştir. Bu yüzden araştırmada, etik kurul izni gerektirecek bir yöntem tercih edilmediği için Etik Kurul İzin gerekli olmayıp, araştırma sürecinde bilimsel araştırma ve yayın etik ilkelerine uyulmuştur.

Çıkar Çatışması Beyanı

Araştırmayla alakalı herhangi bir kurum veya kişi ile çıkar çatışması mevcut değildir.

Finansal Destek

Yazar bu çalışma için herhangi bir maddi destek almadığını bildirmektedir.

Kaynakça

- Aslan, A. K. (2001). Eğitimin toplumsal temelleri. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 4(5), 16-30.
- Biesta, G. J. (2015). *Beyond learning: Democratic education for a human future*. Routledge.
- Bircan, H. H. (2018). Eğitim ve felsefe-eğitimin doğal/insanî, toplumsal ve felsefî temeli. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (40), 157-172.
- Boote, D. N., & Beile, P. (2005). Scholars Before Researchers: On the Centrality of the Dissertation Literature Review in Research Preparation. *Educational Researcher*, 34(6), 3-15.
- Bowen, G. A. (2009). Document analysis as a qualitative research method. *Qualitative Research Journal*, 9(2), 27-40. <https://doi.org/10.3316/QRJ0902027>
- Carr, W. (2003). Philosophy and education. *Journal of Philosophy of Education*, 37(1), 1-14.
- Cooper, H. (2010). *Research synthesis and meta-analysis: A step-by-step approach* (4th ed.). Sage.
- Copleston, F. (1993). *A history of philosophy* (Vols. 1-9). Image Books.
- Creswell, J. W. (2013). *Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches* (2nd ed.). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Cücük, E., & Doğan, A. (2018). Türkiye’de “Eğitim Tarihi” alanında hazırlanmış doktora tezlerinin incelenmesi. *Tarihin Peşinde Uluslararası Tarih ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 20(20), 139-176.
- Doğan, İ. (2004). *Toplum ve eğitim sorunları üzerine felsefî ve sosyolojik tahliller*. Ankara: Pegem Akademi.
- Erdem, A. R. (2013). Eğitim bilimine giriş mi? Eğitimi biliminin temelleri mi?. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33(33), 219. <https://doi.org/10.9779/PUJE605>.
- Ergün, M. (2008). Cumhuriyet Dönemi eğitim tarihi. *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*, 6(12), 321-348.
- Fakioğlu-Bağcı, H. (2023). Türk Eğitim Felsefesi literatürü üzerine bibliyografik bir inceleme. *Alanyazın*, 4(2), 105-158. <https://doi.org/10.59320/alanyazin.1345069>
- Falkingham, L. & Reeves, R. (1998). Context analysis a technique for analysing research in a field, applied to literature on the management of R&D at the section level. *Scientometrics*, 42, 97-120.
- Gutek, G. L. (2011). *Historical and philosophical foundations of education: A biographical introduction* (5th ed.). Pearson.
- Hart, C. (1998). *Doing a literature review: Releasing the social science research imagination*. Sage.
- Kenny, A. (2012). *A new history of western philosophy*. Oxford University Press.
- Lincoln, Y. S., & Guba, E. G. (1985). *Naturalistic Inquiry*. Sage.
- Noddings, N. (2007). *Philosophy of education*. (2nd ed.). Westview Press.
- Ozmon, H., & Craver, S. M. (2008). *Philosophical foundations of education* (8th ed.). Pearson Merrill Prentice Hall.
- Petticrew, M., & Roberts, H. (2006). *Systematic reviews in the social sciences: A practical guide*. Blackwell Publishing.
- Russell, B. (2004). *A history of western philosophy*. Routledge.
- T.C. Resmî Gazete. (1967, Kasım 22). *Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Lisans Öğretim ve İmtihan Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik* (Sayı: 12757). <https://www.resmigazete.gov.tr/>
- Uygun, S. (2012). Eğitim tarihi alanında yapılmış lisansüstü tezlerin analizi. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(33), 263-282.
- Ünder, H., & Aslan, C. (2020). *Eğitimin felsefî, sosyal ve tarihi temelleri çalıştayı*. Ankara Üniversitesi Yayınları, No: 691.
- Webster, J., & Watson, R. T. (2002). Analyzing the Past to Prepare for the Future: Writing a Literature Review. *MIS Quarterly*, 26(2), xiii-xxiii.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2018). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (11. baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı [YÖK]. (2018). *Yeni öğretmen yetiştirme lisans programları*. <https://eski.yok.gov.tr/kurumsal/idari-birimler/egitim-ogretim-dairesi/yeni-ogretmen-yetistirme-lisans-programlari>
- Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı [YÖK]. (2007, Temmuz 11). *Yükseköğretim Genel Kurul Kararı*. <https://www.yok.gov.tr>

Extended Abstract

In Türkiye, educational sciences have a strategic importance in the higher education system with the functions of teacher training, developing educational policies and conducting interdisciplinary research on education. The department of educational sciences within the faculties of education forms the basis of the teacher training process with theoretical and practical courses aiming to improve the professional and pedagogical competences of prospective teachers. The Philosophical, Social and Historical Foundations of Education (pronounced EFSTT) Department has an important place in the development of educational sciences as a discipline in Türkiye. The institutional foundations of this field are based on the 'Sociology of Education' and 'Systematic Philosophy of Education' chairs established in 1964 at Ankara University Faculty of Education (Ünder & Aslan, 2020).

Compulsory and elective courses within the scope of EFSTT have an important place in teacher training undergraduate programs. These courses are Philosophy of Education, Morality and Ethics in Education, Character and Value Education, Sociology of Education, History of Turkish Education and History of Education. This research was conducted to examine the postgraduate theses prepared in the Philosophical, Social and Historical Foundations of Education in Türkiye in the context of the foundations of education and to relate them to the undergraduate teacher training program.

Method

The study is based on the qualitative research design of document analysis. Document analysis is a data collection and analysis method that aims to systematically examine written materials and derive meaningful conclusions from them (Bowen, 2009). In this method, documents are analyzed in a structured manner to answer specific research questions. The documents examined within the scope of this study include graduate theses written in the field of Philosophical, Social, and Historical Foundations of Education in Türkiye and the course contents of teacher education undergraduate programs. Document analysis is particularly effective for systematically addressing retrospective data and relating it to existing structures (Yıldırım & Şimşek, 2018). In this context, the documents were carefully selected, analyzed, and the findings were thematically presented to reveal the relationship between the theses and the teacher education programs.

The data sources of the research consist of two dimensions. The first one is the theses conducted in the field of EFSTT. The second one is the teacher training undergraduate program that started to be implemented in 2018. In this study, content analysis was used as the data analysis method in order to evaluate the theses on EFSTT and their reflection on the teacher training undergraduate program. The postgraduate theses and teacher education undergraduate program course contents obtained within the framework of the data collection criteria determined for the research were transferred to MAXQDA 2020 and coded. The coding process was carried out according to the general structure of the data sources and an analysis framework developed in line with the purpose of the study. Then, codes with similar characteristics were brought together and grouped under thematic headings. The coding process included both frequency analysis supported by quantitative data and qualitative interpretation. Thus, both a general tendency was determined as to which subjects were studied more frequently and the meaning of these tendencies was revealed in a theoretical context. The data obtained were presented with figures and comparisons were made with the relevant literature while interpreting the findings.

Findings

In terms of the foundations of education, it was determined that the theses on EFLSTT were mostly prepared in the themes of historical foundation (40%) and philosophical foundation (33%). In the social basis (27%) theme, it was determined that there were fewer postgraduate theses compared to other themes. In terms of categories, most theses were prepared in the categories of educational paradigm (f:7), values education (f:5) and gender equality (f:5). In the philosophical basis theme, it was determined that theses were mostly prepared in the categories of philosopher or thinker views (f:13) and philosophical theory (f:9). Finally, in the social basis theme, it is seen that theses were prepared mostly in the categories of social change (f:3), socialization process (f:3) and disadvantage (f:3).

In terms of the foundations of education in the course contents of the teacher training undergraduate program, it was determined that the themes of social foundations, historical foundations and philosophical foundations were found. It was determined that the themes in terms of the foundations of education were balanced in the teacher training undergraduate program. In the social foundations theme; social change (f:1), socialization process (f:1), sociologists' views (f:1), social status (f:1) and sociological theory (f:1). In the historical basis theme, the categories of educational paradigm (f:2), ideology (f:1) and teacher training (f:1) were included. Finally, in the philosophical basis theme; philosophical theory (f:3) and philosopher or thinker views (f:1) categories were included.

Discussion

It was concluded that the course contents of teacher training undergraduate programs reflect social, historical and philosophical themes in a balanced manner within the scope of the foundations of education; these themes are represented in the program through various categories such as social change, socialization process, social status, sociological theory, educational paradigm, ideology, teacher training, philosophical theories and philosophical views. On the other hand, the course contents of teacher training undergraduate programs include important topics such as educational movements, currents of thought influential in the modernization process in Türkiye, the views of the pioneers of sociology on education, social institutions, culture and education, education in historical periods, ethical principles, ethical responsibilities, ethical dilemmas, ethics education and ethics committees (YÖK, 2018). Although it is seen that the postgraduate theses in the field of EFTST and the course contents of the teacher training undergraduate program include similar themes in terms of the foundations of education, it can be said that this overlap is limited. In particular, the fact that most of the categories and subcategories emerged in the theses are not included in the undergraduate program course contents points to some thematic inconsistencies between the two perspectives. This situation enables to compare the graduate theses dimension, which constitutes the academic accumulation part of the ESTT discipline, with the practice dimension, which constitutes the teacher training part, and to see the gaps between the two dimensions.

Ek-1: Araştırmada Veri Kaynağı Olarak Kullanılan Tezlerin Listesi

Yazar	Yıl	Tez Adı	Üniversite	Tez Türü
HASAN ALİCİK	2003	Modern kültür ve eğitimin geleneksel aile yapısında meydana getirdiği değişme eğilimleri Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ndeki aile yapısı üzerinde bir araştırma	Ankara Üniversitesi	Doktora
ŞULE ALTINBAŞ	2018	Türk sinemasında eğitim içerikli filmlerin eğitim unsurları açısından analizi	Yıldız Teknik Üniversitesi	Yüksek Lisans
ŞEFİK ATEŞ	2019	Erken Cumhuriyet Dönemi Türk milli eğitim sisteminin oluşmasında idealizm ve romantizmin etkileri	Ondokuz Mayıs Üniversitesi	Yüksek Lisans
GÖZDE ÇAVDAR	2019	Türk eğitiminde muhafazakârlık: 1959-60 dönemi köy enstitüleri- imam-hatipler örneği	Ondokuz Mayıs Üniversitesi	Yüksek Lisans
UĞUR KIRAN	2019	Türkiye'deki sanayileşmenin mesleki eğitime etkisi (1960-1990)	Ondokuz Mayıs Üniversitesi	Yüksek Lisans
SERAP BÜLBÜL	2019	İngilizce öğretmenlerinin öğretmenlik meslek etiği farkındalık düzeyleri	Ankara Üniversitesi	Yüksek Lisans
ELİF AKDOĞAN	2020	Aristoteles ve Kant felsefeleri ışığında eğitimin etik temelleri	Ankara Üniversitesi	Yüksek Lisans
AYŞEGÜL EKEM ONUK	2020	Türkiye'de 1960'lı yıllarda kadın eğitimi ve özgün bir deneyim: Eskişehir Hacı Süleyman Çakır Kız Lisesi	Ankara Üniversitesi	Yüksek Lisans
ÜMRAN KARACA	2020	Ortaokul 8. sınıf öğrencilerinin İngilizce dersindeki akademik başarı düzeyleri ile sosyal çevre koşulları arasındaki ilişki	Ankara Üniversitesi	Yüksek Lisans
ECEM SARAL ÇOLAK	2020	Kök değerlerin felsefe tarihindeki yeri ve Türkiye'de 2017 yılı sonrasında eğitim pratiğine yansımaları	Ankara Üniversitesi	Yüksek Lisans
EYLEM BOR	2020	Fransız kaynakları ışığında Tanzimat Dönemi eğitime Fransız etkileri	Ankara Üniversitesi	Yüksek Lisans
DİLAN ABUKAN	2021	Başarıyı etkileyen faktörler konusunda veli görüşleri	Ankara Üniversitesi	Yüksek Lisans
OSMAN DENİZ DÖNER	2021	Daskyleion (Hisar-tepe) Satraplığı'nda eğitim ve kültür	Ankara Üniversitesi	Yüksek Lisans
MEHMET EMİN ERSAYIN	2021	Türk üniversite sisteminin teşekkülü ve yabancı uzman raporları	Ondokuz Mayıs Üniversitesi	Yüksek Lisans
ZEYNEP MUŞTU	2021	Oyun ve oyuncağın pedagojik işlevleri	Ankara Üniversitesi	Yüksek Lisans
MUHAMMED AZDİR	2021	Mesleki gelişim çerçevesinde gerçekleştirilen hizmet içi eğitim çalışmalarının öğretmen niteliğine olan etkisinin değerlendirilmesi	Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi	Yüksek Lisans
AYŞE ÖZGÜVEN	2021	Öğretmenlerin toplumsal statüleri hakkında okul aile birliği başkanı ve üyelerinin görüşü	Ankara Üniversitesi	Yüksek Lisans
HASRET TUĞBA AYHAN	2021	Eğitim sosyolojisi ders kitaplarının incelenmesi	Ondokuz Mayıs Üniversitesi	Yüksek Lisans
HAKAN ÇAKIR	2021	Özel okulların 8. sınıflarında değerler analizi: Samsun örneği	Ondokuz Mayıs Üniversitesi	Yüksek Lisans
AHMET VEFA GÜLER	2021	MEB Açık Öğretim Batı Avrupa programlarının öğrenci beklentilerini karşılama düzeyleri	Ankara Üniversitesi	Doktora
MEHMET YAZICI	2021	Kutadgu Bilig'de varlık, bilgi ve insan kavrayışı	Ondokuz Mayıs Üniversitesi	Yüksek Lisans
SEVDE YÜKSEL	2021	Mahremiyet eğitiminde ailelerin düşünceleri Samsun örneği	Ondokuz Mayıs Üniversitesi	Yüksek Lisans
MELTEM YILMAZ	2021	Lise öğrencilerinin politik sosyalleşme süreçlerinin analizi Samsun örneği	Ondokuz Mayıs Üniversitesi	Yüksek Lisans
İBRAHİM SÖZCÜ	2021	Albert Camus ve eğitim	Ankara Üniversitesi	Yüksek Lisans
CANSU DAYANÇ	2021	Eğitim birey için mi toplum için mi	Ankara Üniversitesi	Yüksek Lisans
SENANUR BALÇIN	2021	Bertrand Russell'in eğitime ilişkin görüşlerinin incelenmesi	Ondokuz Mayıs Üniversitesi	Yüksek Lisans
ASUMAN ERGÜN	2021	Öğretmenlerin değer kavramına ilişkin bilişsel kurguları ve değerler eğitimi uygulamalarına yönelik görüşlerinin belirlenmesi	Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi	Yüksek Lisans

ÖZGÜR ÖZCAN	2021	Jean Jacques Rousseau'da insan, toplum ve eğitim	Ondokuz Mayıs Üniversitesi	Yüksek Lisans
BİLGE AKMAN	2021	Edgar Morin'de eğitim düşüncesi	Ankara Üniversitesi	Yüksek Lisans
AHMET ATEŞ	2021	Türk eğitim sisteminde insan ve özgürlük problemi: Köy Enstitüleri ve İmam-hatip okulları örneği	Ondokuz Mayıs Üniversitesi	Yüksek Lisans
LEYLA YEKTAŞ	2022	Okul öncesi öğretmenlerinin ve velilerin bakış açısı ile değerler eğitimi ve şiddet olgusu	Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi	Yüksek Lisans
İREM SENA KÖKTÜRK	2022	Erich Fromm düşüncesinde değerler ve eğitim	Ankara Üniversitesi	Yüksek Lisans
AHMET ÖZGÜR GENÇKURT	2022	Theodor W. Adorno'nun felsefesinde eğitim	Ankara Üniversitesi	Yüksek Lisans
SATUK BUĞRA GÜNAYDIN	2022	Jean Jacques Rousseau'nun eğitim felsefesinde tutarlılık sorunu	Ankara Üniversitesi	Doktora
ÇİĞDEM YILMAZ	2022	Erken Cumhuriyet Dönemi basınında Harf İnkılabı: Sosyolojik bir analiz	Ondokuz Mayıs Üniversitesi	Yüksek Lisans
KÜBRA BAFRA ÇAKICI	2022	Milliyetçilik kuramları ve eğitim	Ondokuz Mayıs Üniversitesi	Yüksek Lisans
FATMA OKŞAN ÇİÇEK	2022	Atatürk dönemi'nde (1923-1938) kadın öğretmen yetiştirme	Ondokuz Mayıs Üniversitesi	Yüksek Lisans
İDRİS BÜYÜKKURT	2022	Özel ile kamu eğitim ve öğretim kurumlarında yönetici belirlenmesinde cinsiyet faktörünün etkisi	Ankara Üniversitesi	Yüksek Lisans
TİLBE DEMİR DİNDAR	2022	Filozofların felsefi görüşleri ile eğitim önerileri arasındaki ilişkinin Bertrand Russell özelinde incelenmesi	Ankara Üniversitesi	Yüksek Lisans
İLYAS ATEŞ	2022	İbn Tufeyl'in Hay bin Yakzan eserinde deneyim, öğrenme ve eğitim	Ankara Üniversitesi	Yüksek Lisans
ALİ DOĞAN	2023	Ders kitaplarında değerler: Osmanlı'nın son yıllarından Cumhuriyet'in ilk yıllarına (1908-1928)	Ondokuz Mayıs Üniversitesi	Yüksek Lisans
AYŞE PARMAKSIZ	2023	Cumhuriyet dönemi Türk düşünürlerin teknoloji kavramına bakışı ve bu bakışın eğitim sistemine yansımaları	Ankara Üniversitesi	Doktora
ERAY BAŞ	2023	Köy enstitülerinde uygulanan öğretim programlarının incelenmesi	Sivas Cumhuriyet Üniversitesi	Yüksek Lisans
RAKİBE SEDA AYDEMİR	2023	Öğretmenlerin hayat boyu öğrenme eğilimlerinin mesleki gelişim özyeterlikleri ile ilişkisi: Edremit ilçesi örneği	Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi	Yüksek Lisans
GÜRHAN ÖNDER	2023	Okul yöneticilerinin etik davranışlarının öğretmenlerin örgütsel bağlılığına etkisi: Ordu ili örneği	Ondokuz Mayıs Üniversitesi	Yüksek Lisans
ZEHRA ŞEKERTEKİN	2023	Karl Jaspers felsefesinde üniversite kavramı	Ankara Üniversitesi	Yüksek Lisans
BERRİN ESEN SUBAŞI	2023	0-2 yaş aralığında çocuk sahibi olan sınıf öğretmenleri kadınların çalışma ve sosyal yaşamlarında karşılaştığı sorunlar ve annelik deneyimleri: Van kent merkezi örneği	Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi	Yüksek Lisans
NERGİZ ÇINAR	2023	Bourdieu'nun yeniden üretim kuramı bağlamında meslek lisesi mezunlarının incelenmesi	Ankara Üniversitesi	Yüksek Lisans
MEHMET FATİH DÖĞER	2023	Sosyal ağlarda öğretmenler	Ankara Üniversitesi	Doktora
VOLKAN DEMİRBAĞ	2023	İslam eğitim düşüncesinde öğretmenlik mesleğine bakış: İbn Sahnûn örneği	Ondokuz Mayıs Üniversitesi	Yüksek Lisans
FURKAN ERSOY	2023	1980 sonrası Türk eğitim sisteminin paradigma dönüşümü açısından çözülmesi	Ankara Üniversitesi	Yüksek Lisans
DERYA ERGEZEN	2023	Akademik yılmazlık gösteren sosyoekonomik olarak dezavantajlı lise öğrencilerinin başarılarında koruyucu faktörlerin rolü	Ankara Üniversitesi	Yüksek Lisans
BİROL SOYSAL	2024	İmam Gazzali ve John Dewey'in düşünceleri bağlamında insan ve eğitim ilişkisi	Ondokuz Mayıs Üniversitesi	Doktora
ELİF BİLGE ALİMOĞLU	2024	Okulun görevlerinden olan eğitim ile insanın ayırıcı özelliklerinden olan iradenin teorik ve uygulamalı analizi	Ondokuz Mayıs Üniversitesi	Doktora
ERTAN ADANAŞ	2024	Eleştirel pedagoji ilkeleri bağlamında Türk eğitim sisteminin değerlendirilmesi: Bir ölçek geliştirme çalışması	Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi	Yüksek Lisans

ALİ KEMAL TURAL	2024	Yerel yönetimlerde eğitim: Samsun Canik Belediyesi örneği	Ondokuz Mayıs Üniversitesi	Yüksek Lisans
SEMRA ERGİN	2024	Okul yöneticisi, öğretmen ve öğrenci görüşlerine göre eğitimde diyalog	Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi	Yüksek Lisans
HACİ İSMAİL ÇINGİ	2024	Türklerde özel yetenekli bireyleri seçimi ve eğitimi (BİLSEM ve Enderun örneği)	Sivas Cumhuriyet Üniversitesi	Yüksek Lisans
SERAP TEMİZHAN	2024	Ahmet Mithat'ın dergiciliğinde düşünme eğitimi	Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi	Yüksek Lisans
ZEKİYE ZEREN ÖZDEMİR	2024	Eğitim sosyolojisinin tarihsel gelişimi ve öğretmen yetiştirmedeki eğitsel işlevleri	Ankara Üniversitesi	Doktora
ŞERAFETTİN YENER	2024	Öğretmene yönelen şiddetin sosyal ve kültürel temelleri	Ankara Üniversitesi	Doktora
NESLİHAN TÜRKKAN GÖKSU	2024	Ailede değerler eğitimi ve sorunları	Ondokuz Mayıs Üniversitesi	Yüksek Lisans
TURGUT NEŞET YURDAKUL	2024	II. Meşrutiyet dönemi süreli yayınlarından Yeni Fikir Mecmuası'nda eğitim	Ondokuz Mayıs Üniversitesi	Yüksek Lisans
SÜMEYRA KESKİN	2024	Meslek liselerinde erkek olmak	Ankara Üniversitesi	Yüksek Lisans
ÖZLEM FAKAZLI	2024	Türkiye'de öğretmen rollerinin felsefi dayanakları ve bunun yabancılaşma ve vasıfsızlaşma ile ilişkisi	Ankara Üniversitesi	Doktora
BAYRAM KAYA	2024	Paul H. Hirst ve Israel Scheffler'in eğitim anlayışlarında eleştirel düşünme ve özerklik	Ankara Üniversitesi	Doktora
MURAT GÜRBÜZ	2024	Eğitim pratikleri ve iklim arasındaki etkileşim üzerine sosyolojik bir araştırma	Ankara Üniversitesi	Doktora
NESİL AYTEMİR GENÇAY	2024	Liberal eğitim ve mesleki eğitim karşıtlığı bağlamında üniversite fikri	Ankara Üniversitesi	Doktora
ERBİL ERSOY	2024	İnönü Dönemi'nde (1938-1950) ortaöğretim üzerine bir araştırma	Ondokuz Mayıs Üniversitesi	Yüksek Lisans
EMİNE NUR KAYRI YÜCEL	2024	Sınıf öğretmenlerinin sevgi pedagojisine yönelik görüşleri	Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi	Yüksek Lisans
ŞENOL DENİZ	2024	The transformations in the Turkish educational system in the context of the Turkish-American relations after 1950	Ankara Üniversitesi	Doktora
ÖMER ERKAN ERDEVE	2025	Üst politika belgelerinde toplumsal değişim ve eğitim ilişkisi	Ankara Üniversitesi	Doktora
SONGÜL KİMSSESİZ	2025	Ortaokul öğretmenlerinin eğitim felsefesi inançlarının deontic adalet ve 21.yüzyıl becerileri ile ilişkisi	Sivas Cumhuriyet Üniversitesi	Yüksek Lisans
FEHRİ BÜŞRA CANDAN	2025	Okul etkililiği çalışmalarının dezavantajlıların eğitimi bağlamında değerlendirilmesi	Ankara Üniversitesi	Yüksek Lisans
AYSEL ÇELİK GEDİK	2025	İngilizce dersinde öğrencilerin akademik başarı düzeyleri ile derse yönelik tutumlarını etkileyen faktörlerin incelenmesi	Ankara Üniversitesi	Yüksek Lisans